

DE WEIGERAAR

IAN MCGUIRE BIJ UITGEVERIJ CARGO

Het Noordwater

Ian McGuire
De weigeraar

Vertaald door Luud Dorresteyn

2020

AMSTERDAM

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2020 Ian McGuire

Copyright Nederlandse vertaling © 2020 Luud Dorresteijn

Oorspronkelijke titel *The Abstainer*

Oorspronkelijke uitgever Scribner, Londen

Omslagontwerp Buro Blikgoed

Omslagillustratie Arcangel Images

Foto auteur Paul Wolfgang Webster

Vormgeving binnenwerk Peter Verwey

Druk Wilco, Zutphen

ISBN 978 94 031 9730 2

NUR 305

uitgeverijcargo.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor Abigail, Grace en Eve

*En ter nagedachtenis aan mijn moeder, Joan McGuire
(1925-2018)*

I

Manchester, 22 november 1867

Middernacht. Er staan veldkanonnen op Stanley Street. Men houten versperringen op elke brug en alle kruispunten. De feloranje vlammen van een stuk of tien wachtvuren reflecteren in de zwarte, bootloze Irwell. In het stadhuis aan King Street tikt James O'Connor de regen van zijn bolhoed, knoopt zijn overjas los en hangt beide kledingstukken aan de ijzeren haken naast de deur van de agentenwachtkamer. Sanders, Malone en vier of vijf anderen slapen op strozakken in de hoek, de rest zit verspreid aan tafels whist te spelen, te kletsen of de *Courier* te lezen. In de ruimte hangt de vertrouwde kazernelucht van te lang getrokken thee en Navy Cut, er staat een rek met Indiase clubs en zware oefenballen te verstoffen tegen de linkermuur en in het midden is een biljarttafel afgedekt met planken. Fazackerley, de wachtcommandant, krijgt hem in het oog en knikt.

‘Heb je wat?’

O'Connor schudt zijn hoofd.

‘Op een gegeven moment komt er wel iemand opdagen,’ zegt Fazackerley. ‘Een of andere stommeling die zich heeft volgegoten met bier. Er is er altijd wel een. Wacht maar af.’

O'Connor trekt een stoel bij en gaat zitten. Fazackerley vult een geblutste metalen theepot tot de helft met kokend water uit de kookketel en laat het twee keer rondwerpen.

‘Ik ben de enige wakkere Ier aan deze kant van Kings-

town,' zegt O'Connor. 'Alle anderen liggen veilig en wel in hun bed en doen wat de pastoor ze heeft aangeraden: uit de buurt blijven.'

'Ik dacht dat die Fenian-jongens zich niet zoveel aantrokken van de zwartrokken.'

'Ze luisteren alleen naar ze als het ze uitkomt,' zegt hij. 'Net als iedereen eigenlijk.'

Fazackerley knikt, glimlacht zelfs. Zijn gezicht is een stoppelige wirwar van rimpels en plooiën, zijn wenkbrauwen zijn onverzorgd en zijn grijzende haar is dun en vet. Als hij geen stralende lichtblauwe ogen had gehad – meer de ogen van een zuigeling of een porseleinen pop dan van een man die de vijftig is gepasseerd – zou hij er misschien afgemat, afgetakeld hebben uitgezien, maar nu wekt hij zelfs in ruste de indruk licht geamuseerd en gretig, ja, zelfs in de bloei van zijn leven te zijn.

'Ze hebben de cavalerie over Deansgate heen en weer zien draven,' gaat O'Connor voort. 'Ze hebben de kanonnen en de versperringen gezien. Ze zijn niet zo dom als je denkt.'

'Er zitten er drie bij die er straks om acht uur niet meer zo slim uit zullen zien, volgens mij.'

Fazackerley houdt zijn hoofd scheef, hij trekt een verwrongen gezicht en kijkt scheel, maar O'Connor schenkt er geen aandacht aan. Het is alweer negen maanden geleden sinds hij vanuit Dublin is overgeplaatst en hij is gewend geraakt aan de manier van doen van zijn Engelse collega's. Ze houden hem voortdurend voor de gek, ze proberen hem beet te nemen, ze zijn hem de hele tijd aan het voeren om te kijken hoe hij zal reageren. Op het eerste gezicht gaat het er vriendelijk aan toe, maar achter het grijnzen en lachen voelt hij hun wantrouwen. Wie is hij eigenlijk, vragen ze zich af, deze Ier die opeens is komen opdagen om hun te vertellen

hoe ze hun werk moeten doen? Zelfs Fazackerley, die veruit het best te pruimen is, behandelt hem meestal als een vermakelijke vreemde snoeshaan, een of andere rare uitzondering op de regel, zoiets als een Apache die op bezoek komt, of een dansende beer. Andere mannen zouden zich beledigd voelen, maar O'Connor maakt zich er niet druk om. Hij heeft niet de behoefte om zichzelf nader te verklaren. Hij denkt wel eens dat het veel gemakkelijker is om verkeerd begrepen te worden.

'Maybury wilde je zien zodra je terug was,' zegt Fazackerley, hij recht zijn rug. 'Hij is nu bij Palin.'

'Maybury en Palin allebei? Wat willen ze van me?'

Fazackerley lacht. 'Je bent een orakel, O'Connor. Wist je dat niet? Ze willen dat je hun de toekomst voorspelt.'

'Als ze wat eerder aandacht voor me hadden gehad, had Charley Brett misschien nog geleefd.'

'Zou best kunnen, maar daar zou ik maar niet over beginnen. Onze hoge heren en meesters worden meestal niet graag herinnerd aan hun vergissingen.'

'Ik hoor trouwens dat Palin toch het veld zal ruimen als dit allemaal achter de rug is. Hij gaat met pensioen.'

'Tja, politiemensen zijn nu eenmaal dol op roddelen,' zegt Fazackerley. 'Weeg je je kansen of je het kunt overnemen als hij vertrekt, Jimmy? Hoofdcommissaris van politie, zou je dat wel willen?'

Fazackerley proest het uit bij de gedachte, alsof hij net een geweldige mop heeft verteld. O'Connor drinkt zijn thee op, trekt zijn vest naar beneden en adviseert de brigadier beleefd om naar de hel te lopen.

Boven luistert hij even aan de deur van het kantoor. Maybury kent hij goed, maar de hoofdcommissaris heeft hij alleen van een afstandje gezien bij officiële gelegenheden –

staand op een verhoging of zittend op een legerpaard. Palin is een kleine man die oogt als een militair. En daarbij, in het openbaar tenminste, stijfjes en een beetje zenuwachtig. Op de dag van de hinderlaag bevond hij zich elders, onbereikbaar, en daarom werd er niets gedaan met de verschillende niet mis te verstane waarschuwingen. Bij het hoofdbureau was er al een beambte voor ontslagen, maar nu ging het gerucht dat de minister van Binnenlandse Zaken, Gathorne Hardy, zich ermee had bemoeid en dat Palin uiteindelijk toch zal moeten terugtreden. Gedwongen pensioen op het platteland en zijn laatste levensjaren vol comfort en overvloed, wat zo ongeveer het onplezierigste is wat er bestaat voor een man als hij.

O'Connor hoort ze door de deur heen praten, Palins lage stem, Maybury's interrupties zo nu en dan, maar hij kan niet verstaan wat ze zeggen. Hij klopt aan, het gesprek stukt en Maybury roept dat hij binnen mag komen. Geen van beide mannen glimlacht of staat op uit zijn stoel. Maybury, die van gemiddelde lengte is, gezet, met bakkebaarden en een wijnvlek op zijn wang, geeft een knikje. Palin neemt O'Connor sceptisch op, alsof hij hem eerder heeft gezien maar zich niet kan herinneren waar. De beide mannen zijn in hemdsmouwen en Palin rookt een sigaar. Er staan een pot mosterd en een fles azijn op tafel; in de blauwige lucht hangt de geur van worst.

'De brigadier zei dat u me wilde spreken, meneer,' zegt hij tegen Maybury.

Maybury werpt een blik op Palin, biedt hem de gelegenheid om als eerste van wal te steken, maar Palin schudt zijn hoofd.

'Breng ons alsjeblieft verslag uit,' zegt Maybury. Hij laat het klinken alsof dit een doodgewone, dagelijkse plicht is, alsof rechtstreeks rapporteren aan de hoofdcommissaris

van Manchester midden in de nacht deel uitmaakt van zijn taak.

O'Connor haalt zijn opschrijfboekje uit zijn binnenzak en bladert het door.

'Ik heb de hele dag door de stad gelopen,' zegt hij. 'En ik heb een paar informanten gesproken. Ik ben ervan overtuigd dat we vannacht niets te vrezen hebben. De ophan- gingen zullen probleemloos verlopen, dat weet ik zeker. Als er represailles komen, dan komen die later, wanneer de gemoederen een beetje bedaard zijn. En alle manschap- pen de stad hebben verlaten.'

'Dus je hebt wel over represailles horen praten?'

'O, er wordt een heleboel gepraat, meneer, net als an- ders, maar op dit moment is er niets bij wat we al te serieus moeten nemen.'

'Dus de Fenians zijn bang voor ons,' zegt Palin luchtig, alsof die conclusie voor de hand ligt. 'Ons machtsvertoon heeft volgens de verwachtingen gewerkt.'

'Op dit ogenblik wel,' beaamt O'Connor, 'maar ik ver- wacht dat de situatie over een maand of twee anders zal zijn.'

'Hoe anders?' vraagt Maybury.

'De executies zullen woede losmaken. Er heerst nu al een sterke overtuiging dat de veroordelingen onrechtvaar- dig zijn en dat de dood van brigadier Brett op zijn ergst doodslag was, geen moord. Als de drie mannen worden opgehangen ligt het voor de hand dat anderen, die nu in de marge van de Broederschap opereren, actiever betrokken zullen worden. Op die manier kan de beweging in Man- chester groeien en krachtiger worden dan eerst.'

Palin fronst zijn wenkbrauwen en gaat rechterop zitten.

'Die redenering volg ik niet,' zegt hij. 'Wat jij suggereert is dat een ernstige straf in feite functioneert als aanmoe-

diging voor anderen om eenzelfde misdaad te begaan. Waarom? Wat heeft dat voor zin?’

O’Connor kijkt naar Maybury voor steun, maar Maybury trekt slechts zijn wenkbrauwen op en glimlacht nietszeggend.

‘Als je martelaars maakt, is dat een krachtig gegeven, meneer.’

‘Martelaars?’ herhaalt Palin. ‘Die mannen zijn geen martelaars, het zijn doodgewone misdadigers. Ze hebben een politiemans in koelen bloede gedood.’

‘Natuurlijk, daar ben ik het mee eens, maar in de Ierse delen van de stad denkt men er anders over.’

‘Dat vind ik onbegrijpelijk. Zijn je landgenoten echt zo dom? Leren ze het dan nooit?’

O’Connor geeft niet meteen antwoord. Hij herinnert zich nog goed dat ze het stoffelijk overschot van de oude rebel Terence MacManus in 1861 uit Californië repatrieerden en dat half Dublin naar buiten kwam om in de bruine mist en plenzende regen naar de begrafenisstoet te kijken. Ze hingen uit de ramen en stonden zes rijen dik op Mountjoy Square die dag, en toen de stoet bij de poort van de begraafplaats Glasnevin aankwam, was hij bijna drie kilometer lang. Twintigduizend Dubliners en je kon een speld horen vallen toen ze hem in het graf lieten zakken. Als je de Fenians een lijk geeft, geloof dan maar dat ze weten wat ze ermee aan moeten, denkt hij. Voordat ze Terence Bellew MacManus naar huis brachten, stelden de Fenians nog niet veel voor, maar de volgende dag waren ze de gezalfde opvolgers van de mannen van 1848. Allemaal helden die op hun kans wachtten. Een slimme man zal nooit de motiverende kracht van bloed en aarde onderschatten, maar Palin is niet slim. Dat zijn ze geen van allen.

‘De meesten van mijn landgenoten zijn arm en ongelet-

terd, meneer,' legt O'Connor uit. 'De Fenians buiten hun onwetendheid uit. Ze beloven hun vrijheid en een einde aan al hun lijden.'

'De Fenians zijn fanatici.'

'Dat is helemaal juist, meneer, maar fanatici laten zich niet gemakkelijk uit het veld slaan.'

'Net zomin als wij ons eenvoudig uit het veld laten slaan,' zegt Palin. 'Dat is het punt, agent. Het Britse Rijk is geen slap of broos iets; het heeft wel ergere opstanden overleefd dan deze. Misschien moet je je vrienden vragen om die boodschap te verspreiden. Laat onze vijanden weten dat ze zich opofferen voor een hopeloze zaak.'

'Dat is niet precies...'

Hij wil antwoord geven, maar Maybury kapt hem af.

'Zijn vrienden verkeren niet in de positie om boodschappen te verspreiden, meneer,' legt Maybury uit. 'Daarmee stellen ze hun leven in de waagschaal.'

'Natuurlijk,' zegt Palin, 'natuurlijk. Dat vergat ik even.'

Er valt een stilte. Een kooltje verkrumelt en valt door het rooster. Palin haalt twee keer zijn neus op en wrijft de punt van zijn sigaar in een lege koffiemok.

'Waar halen we die informanten eigenlijk vandaan?' vraagt hij, zich tot Maybury wendend. 'En hoe weten we of ze te vertrouwen zijn?'

'Meestal bieden ze zich aan,' legt Maybury uit. 'Ze doen het voor het geld. Wat ze ons vertellen behandelen we met de nodige voorzichtigheid, maar soms is het bruikbaar. Als we weten wat de Fenians in hun schild voeren kunnen we het meestal in de kiem smoren.'

Palin krabt aan zijn kin en fronst zijn wenkbrauwen.

'Dat soort mannen zijn parasieten. Ik verbaas me er soms over dat we ons zo verlagen.'

'Om de schat te bemachtigen moet je soms door de stront

zwemmen, meneer,' zegt Maybury opgewekt, alsof hij een oud gezegde aanhaalt. 'Daarvoor is O'Connor hier.'

Palin knikt, glimlacht en kijkt dan op. 'Juist, ja. Dus dát doe je voor ons, O'Connor,' zegt hij, zijn gezicht vertrekt een beetje door de onkiese formulering. 'Door de stront zwemmen?'

'Op een bepaalde manier zou je het inderdaad zo kunnen noemen, meneer.'

'En heb je plezier in dit werk? Vind je dat het bij je past?'

O'Connor weet dat er nu de spot met hem wordt gedreven, dat Palin hem op zijn plaats zet. Hij is eraan gewend dat hij geplaagd wordt door zijn Engelse collega's, toch verbaast het hem dat de hoofdcommissaris ook die behoefte voelt.

'Ik doe mijn plicht, meneer,' zegt hij. 'Zo goed mogelijk. Ik ga ervan uit dat het werk dat ik doe enige waarde heeft.'

Palin haalt zijn schouders op.

'We leveren een afmattend gevecht tegen een nietige en irrationele vijand. Geen van ons zal er ooit een medaille voor krijgen, agent, dat verzeker ik je.'

O'Connor knikt, maar geeft geen antwoord. Hij kijkt naar zijn schoenpunten: gepoetst zwart leer tegen de werveling van rood en groen van Palins Perzische tapijt. Hij voelt de warmte van het haardvuur tegen zijn kuit en rug. Hij heeft geleerd om zijn mond te houden bij dit soort gelegenheden. Er valt niet veel te winnen door te zeggen wat je denkt, weet hij, maar des te meer te verliezen.

'Ga maar weer aan je werk,' zegt Maybury. 'Laat het ons weten als je iets belangrijkers hoort.'

'En laat Harris nog wat koffie brengen,' zegt Palin, zijn arm uitstreckend naar de avondkrant. 'Deze pot is al koud.'

Beneden in de agentenwachtkamer speelt O'Connor whist in plaats van dat hij slaapt. Hij verliest een shilling, wint die terug en verliest hem dan weer. In de ochtendschemering rekt hij af met Fazackerley, trekt zijn jas aan, zet zijn hoed op en gaat weer naar buiten. Roetzwarte gebouwen staan dicht opeen onder een gemarmerde lucht. Hij steekt Deansgate over en loopt Bridge Street uit in de richting van de Irwell. Haveloze groepjes mannen met rood-omrande ogen die uit de bierhuizen zijn gestroomd, knippen tegen het licht en kijken vragend om zich heen alsof ze zich proberen te herinneren waar en wie ze ook alweer zijn. Vrouwen met omslagdoeken om hun schouders staan samen in deuropeningen te lachen, ze schudden het hoofd en slaan hun armen om zich heen tegen de kou. De winkelruiten zijn met planken dichtgetimmerd voor het geval er rellen uitbreken, maar er zijn handkarren met koffie en pasteien, en schooiertjes ernaast die 'halfpenny' schreeuwen. O'Connor blijft op de Albertbrug staan kijken hoe de menigte zich geleidelijk aan verzamelt.

Ze komen met z'n tweeën of drieën, met zes of zeven. Uit Knott Mill en Ancoats, uit Salford en Shude Hill. Donkere, logge figuren, gekleed in wol en bombazijn. Hun huid is gelig en groezelig. Als ze hem kletsend en grappen makend voorbijlopen ruikt hij zaagsel, pijprook en zurig oud zweet van het eindeloze werken in de fabriek. Een ophanging heeft een zekere grandeur, moet O'Connor toegeven, het is net of je naar een mooi oud huis kijkt dat in vlammen opgaat, of een groot schip dat schipbreuk lijdt. Als je van zoiets getuige bent, heb je heel even het gevoel dat je in het hart van iets hebt gekeken, dat alle gekunsteldheid van deze wereld even is weggefallen en dat je alleen de kern overhoudt.

Speciale agenten, ongeregelde jongemannen, hierheen

gehaald uit Rochdale en Preston, staan zij aan zij onder de galg om die te beschermen tegen een plotselinge aanval. Ze roken, lachen, stoeien, zingen; nu en dan worden ze tot de orde geroepen en moeten ze een exercitie doen. Als wapens hebben ze knuppels en de witte insignes op hun mouw geven hun status aan. Tegenover de houten barricades wordt er vaak en vrolijk heen en weer gelopen, er klinkt veel rauw geschreeuw en ruw gesneer. Naarmate de hemel in het oosten oplicht groeit de menigte aan en O'Connor voelt een toenemende spanning in zijn binnenste, van zijn borst en buik naar beneden toe tot in zijn ballen. Hij kan er niets aan doen. Hij is een mens, net als de anderen hier. Wanneer hij over de brug in de richting van de gevangenis loopt, raken de mensen in de stemming en ze botsen tegen hem aan; hij proeft hun bieradem, hij ademt die in en voelt zich, eventjes, onderdeel van een groter geheel – een gedeeld verlangen, een krachtige maar onbepaalde drift. Boven op de spoorbrug die uitkijkt op de noordelijke muur van de gevangenis staan rijen roodgejaste infanteristen met geweren en bajonetten. Blauwgeuniformeerde politiemannen staan in zwijgende groepjes op elk kruispunt. De gevangenisklok slaat het halve uur.

De soldaten zijn een vergissing, denkt O'Connor – bruut geweld lost het probleem met de Fenians niet op en door de aanblik van militairen denken de mensen dat we in oorlog zijn. Dergelijk machtsvertoon dient geen enkel doel, het gooit alleen maar meer olie op het vuur. Dit gevecht zal gewonnen worden door uitgebreid onderzoek en een goed beoordelingsvermogen, meent hij, niet door vertoon van holle retoriek of wreedheid. Maar de Engelsen geven de voorkeur aan wreedheid en holle retoriek. Hij heeft deze mening geuit in wat versluisde bewoordingen in zijn rapportages aan Maybury en brieven aan Dublin Castle,

maar hij had ze net zo goed in het Chinees of Hebreeuws kunnen schrijven, want ze halen helemaal niets uit.

Als de klok acht keer slaat, vallen de mensen om hem heen stil en ze kijken naar boven. Er gaat een deur aan de achterkant van het schavot open en een lange priester in vol ornaat stapt de verhoging op, gevolgd door een van de veroordeelden, William Allen. De priester prevelt de liturgie en Allen, die er breekbaar en timide uitziet, zegt hem na. *Christus ontferm U over ons. Heer ontferm U over ons.* Hun vervlochten stemmen zijn zacht maar duidelijk. Allen werpt een blik op de menigte en wendt dan zijn blik af. Daarna arriveert Calcraft, de beul, op het schavot, gevolgd door twee andere gevangenen, O'Brien en Larkin, elk met een bewaker en een reciterende priester in hun kielzog. Allens ogen zijn gesloten en zijn geboeide handen in onbeholpen gebed geheven. De priester fluistert iets in zijn oor. Calcraft doet de stroppen om en trekt ze aan, boeit de enkels en trekt een witte katoenen zak over de hoofden van de mannen. O'Brien schuifelt opzij en kust Allen onhandig op zijn wang. Larkins benen begeven het en er ontstaat enige commotie als een van de priesters en een bewaker hem overeind proberen te houden. Calcraft loopt onverstoorbaar heen en weer over het schavot, hij controleert en vernieuwt knopen met de snelle, drukke en deskundige gebaren van een kleermaker die een uniform aanmeet. Hij kijkt even naar zijn werk, knikt tevreden en doet dan een stap terug. O'Connor hoort het krassen van een kraai als een droge kurk die uit een fles wordt getrokken en van nabij de rivier klinkt het geratel van karrenwielen en het gehinnik van een paard. Een lang ogenblik staan de drie mannen naast elkaar onder de zware eiken balk, los van elkaar maar toch verbonden als ruw gemodelleerde kariatiden en dan, opeens, zijn ze met een overrom-

pelende snelheid verdwenen. In plaats van hun ademende, levende lichamen zijn er alleen nog de drie strakgespannen touwen, die als lange verticale krassen zijn afgetekend tegen de gevangenuitmuur. De menigte houdt zijn adem in en laat dan hoorbaar een lange zucht ontsnappen, als een golf die zich langzaam terugtrekt van het strand. O'Connor huivert, slikt, voelt de misselijkheid vanuit zijn maag in zijn mond opwellen.

Er valt een stilte, een zwijgend gat, het gewichtige moment lijkt voorbij te zijn; dan begint een van de touwen te kronkelen en draaien en er klinken ingespannen keelgeluiden uit het afgeschermd compartiment onder het schavot. Er klinkt boegeroep en daarna gejoel. De priesters onderbreken hun gebed en turen omlaag. Het touw blijft kronkelen en het met een zak afgedekte hoofd van Larkin schommelt op en neer als een vis die niet stevig aan de haak zit, terwijl Armstrong, de leerlingbeul, Larkins lichaam optilt en daarna weer laat vallen om het werk af te maken. Lieve hemel, is het echt zo ingewikkeld om een man dood te maken? vraagt O'Connor zich af. Het touw, denkt hij, het valluik. Hoe moeilijk kan het verdomme zijn?

Hij draait zich om en begint zich door de dichte, beweeglijke mensenmassa te dringen. Uit gewoonte kijkt hij om zich heen, speurt naar bekende gezichten. Een stukje naar links, op zo'n tien meter afstand, ziet hij Tommy Flanagan in zijn eentje staan, hij heeft een vette bevermuts op en rookt een meerschuijmen pijp. Natuurlijk, denkt O'Connor, als er iemand is die alles wat wijs en verstandig is aan zijn laars lapt, dan is het Thomas Flanagan wel. Hij blijft even naar hem staan kijken. Flanagan trekt aan zijn pijp, blaast de grijze rook uit, knippert met zijn ogen en werpt een blik naar boven. Hij is een kleine man met een

strijdlustig uiterlijk, dikke zwarte wenkbrauwen, ingeval-
len wangen en een neus die te groot is voor zijn smalle
gezicht. Zoals gewoonlijk kijkt hij veel te zelfingenomen.
Je zou bijna denken dat hij zojuist de paardenrennen heeft
gewonnen en niet getuige was geweest van het feit dat drie
van zijn landgenoten aan hun nek waren opgehangen tot-
dat de dood erop volgde. O'Connor gaat wat dichterbij naar
hem toe en probeert zijn blik te vangen. Als Flanagan hem
eindelijk ziet, trekt hij zijn wenkbrauwen op, grijnst even
en knikt in de richting van Worsley Street.

Tien minuten later zitten de twee mannen samen aan
een tafeltje in het achterste privé-kamertje van de White
Lion. Flanagan druppelt warm water in zijn brandewijn
en O'Connor kijkt toe. Zijn opschrijfboekje ligt voor hem
op tafel en hij heeft een potlood in zijn hand.

‘Je vraagt je af wat ik hier doe, neem ik aan,’ zegt Flana-
gan. ‘Je vraagt je af waarom ik niet lekker in mijn warme
nest ben blijven liggen of samen met alle anderen naar de
mis ben gegaan.’

‘Ik neem aan dat iemand je gestuurd heeft. Omdat je
verslag moet uitbrengen.’

Flanagan haalt zijn neus op en schudt zijn hoofd. ‘Dat is
het niet. Ik ben hier omdat ik het zelf wil. Ik ben geen man
die zich aan regels houdt, dat weet je best, O'Connor. Ik
volg graag mijn eigen weg, dat weet je toch?’

O'Connor knikt. Op deze manier probeert Flanagan al
het verraad dat hij heeft gepleegd goed te praten, dus het
is maar het beste om hier niet tegenin te gaan. Hij is een
ijdel en onbeduidend ventje, maar de Manchester Fenians
vertrouwen hem en tussen alle onzin die hij uitkraamt zit
soms een brokje bruikbare waarheid.

‘Dus je wou het spektakel wel eens zien?’

Flanagan kijkt opeens ernstig, alsof de steek onder water

ongepast is. ‘Ik wilde bij ze zijn als ze aan hun eindje kwamen. Of in elk geval zo dichtbij mogelijk. Ik ken Michael Larkin al heel lang. Zijn vrouw ken ik ook, Sarah heet ze. De anderen, Allen en O’Brien, waren heethoofden, een beetje onbesuisd, dat moet ik toegeven, maar Michael was een goed gezinshoofd. Zijn arme kinderen hebben nu geen vader meer, en waarom?’

‘Ze zijn niet de enige wezen hier in de buurt,’ zegt O’Connor.

‘Wat er in die gevangenis gebeurde was een ongeluk. Dat weet iedereen. Ze probeerden het slot van de deur te schieten en die arme kerel, Brett, stond in de weg, zo is het gegaan. Het was geen moord. Helemaal niet.’

‘Het doet er niet meer toe. Gedane zaken nemen geen keer.’

Flanagan schudt zijn hoofd. ‘Het doet er een heleboel toe voor de mannen die ik ken. Zij vinden het wel heel belangrijk.’

Hij zwijgt even, blaast de stoom van zijn brandewijn en neemt er voorzichtig een slokje van.

‘Dat is een lekker neutje’ zegt hij. ‘Nog bedankt, O’Connor.’

‘Dus ze zijn kwaad,’ zegt O’Connor. ‘Maar denk je dat die woede tot iets anders zal leiden?’

‘Het leidt tot een heleboel, een heleboel. Ik hoor dat er grote plannen worden beraamd.’

‘Wat voor plannen?’

‘Dat weet ik niet, maar ik weet wel dat ze reusachtig zijn.’

O’Connor reageert niet. De plannen waarover hij hoort van mannen zoals Flanagan zijn altijd groot, maar tot nu toe komt er zelden wat van.

‘Er is speciaal iemand uit Amerika gehaald, heb ik

gehoord,' zegt Flanagan. 'Een soldaat uit de oorlog.'

'Hoe heet die man?'

'Weet ik niet. Ik weet wel dat hij speciaal uit Amerika is gehaald.'

'Waar komt hij vandaan in Amerika, New York?'

Flanagan haalt zijn schouders op. 'Misschien New York. Misschien Chicago. Hij is hier om voor flinke opschudding te zorgen, dat zeggen ze tenminste.'

'Ik heb er niets over gehoord, dat er iemand uit Amerika komt. Niemand anders heeft het erover gehad.'

'Dat komt omdat ze van niks weten. Het is een geheim.'

'Zonder naam is het niets waard,' zegt O'Connor.

'Ik zeg je wat ik weet. Hij is hierheen gestuurd vanwege de ophangingen, hij moet de wereld laten zien dat we geen mietjes zijn.'

'Als je niet weet hoe hij heet, dan bestaat hij waarschijnlijk niet eens. Het is gewoon een idee dat iemand in zijn hoofd heeft.'

'Hij bestaat wel. Ze zijn alleen extra voorzichtig met hem, dat is alles. Ze zijn bang voor spionnen.'

O'Connor knikt, dan likt hij aan zijn potlood en noteert een zin in zijn opschrijfboekje. 'Dan kun je maar beter voorzichtig zijn.'

Flanagan haalt zijn schouders op.

O'Connor staat op en legt een munt op tafel. 'Neem nog maar een brandewijn. Als je zijn naam hoort of iets anders waar ik wat mee kan, dan weet je waar je me kunt vinden.'

Flanagan stopt de munt in zijn zak en knikt als dank.

'Heb je die arme Michael op het laatst zien worstelen, O'Connor?' vraagt hij dan. 'Heb je het gezien? Was dat geen verschrikkelijk gezicht? Echt verschrikkelijk. Kun je je voorstellen wat die man heeft doorgemaakt toen hij nog half levend aan dat touw bungelde met geboeide polsen en

enkels? Het is een schande en mensonterend, als je het mij vraagt. Niemand verdient het om zo te sterven. Om het leven op die manier uit ze te zien wegtrekken, in het openbaar, voor het oog van ons allemaal.'

'Calcraft verstaat zijn vak niet. Hij is een sukkel. Ze zouden hem morgen vervangen als ze konden, maar niemand wil tegenwoordig nog beul worden. Of wel soms?'

Flanagan denkt even na. 'Als ik ervoor gevraagd werd, zou ik er wel over nadenken. Waarom niet? Als het goed verdient.'

O'Connor kijkt even op hem neer, schudt dan zijn hoofd. 'Als ik jou was zou ik me het meeste zorgen maken om het uiteinde van het touw, Tommy Flanagan, niet om de bovenkant.'

Op de kade van Liverpool vraagt Stephen Doyle de weg aan een kruier, daarna loopt hij de lange heuvel naar Lime Street Station op met zijn knapzak over zijn schouder geslingerd en benen die nog steeds wiebelig zijn van de achtdaagse reis. Bedelaars met lege ogen roepen naar hem en steken hun kapotte hoeden naar hem uit als hij langsloopt, maar hij schenkt geen aandacht aan ze. Bij het loket koopt hij een kaartje, controleert de tijden naar Manchester en gaat dan in de wachtkamer tweede klasse zitten. Door de brede ramen achter de ijzeren hekwerken kijkt hij naar de enorme locomotieven die af en aan rijden. Hij telt ze, kijkt dan op zijn horloge. Dertig treinen per uur, berekent hij, zo'n vijfhonderd per dag, of misschien meer. De oude man die naast hem zit, eet pruimen uit een papieren zak. Het roze sap druppelt in zijn witte baard. Op het perron blaast een conducteur in een aftands blauw uniform twee keer schrill op zijn fluit en steekt een rode vlag omhoog.

Als de trein stilhoudt op het station van St. Helens komt er een als boerenknecht geklede jongeman de wagon in, die Doyle uitgebreid opneemt.

'Ben jij de Amerikaan?' vraagt hij.

'Wie ben jij?'

'Ik heb een bericht.'

Hij geeft hem een briefje, dat Doyle openvouwt en leest. Het is ondertekend door Peter Rice van het Centrum

in Manchester en het bevat de waarschuwing dat er op het station van London Road rechercheurs staan te posten met de opdracht alle Amerikanen die met de trein uit Liverpool komen tegen te houden en te ondervragen.

‘Moet ik hier uitstappen?’ zegt Doyle.

‘De volgende. Er wacht iemand op je. Ik breng je erheen.’

Doyle knikt en stopt het briefje in zijn zak. De jongeman neemt plaats op een zitplaats in de hoek en staart uit het raampje van de wagon naar het lege perron. Hij heeft geelbruin dons op zijn bovenlip en wangen, en zijn huid is vettig en puistig. De trein sist twee keer en begint dan voorwaarts te denderen. Bij Collins Green stappen ze allebei uit en de jongeman leidt hem naar buiten, hij wijst naar een tweewielig huurrijtuig dat staat te wachten.

‘Dit is Skelly. Hij brengt je waar je zijn moet,’ zegt hij.

‘Weet je wie ik ben?’ wil Doyle van hem weten. ‘Wat hebben ze je over me verteld?’

‘Ze zeiden dat ik je kon herkennen aan de littekens in je gezicht,’ zegt hij.

‘En verder?’

Hij haalt zijn schouders op. ‘Ze zeggen dat je bent gekomen om herrie te schoppen.’

De boerderijen maken plaats voor steengroeves en steenfabrieken, daarna voor fabrieken en kalkbranderijen en rijtjeshuizen onder de roetaanslag. Doyle ruikt de rook en als hij voor zich uit kijkt ziet hij de fabrieksschoorstenen in groepjes tegen de regenachtige donkere hemel afsteken als de geblakerde overblijfselen van een verwoest bos. Ze passeren het beursgebouw en rijden achter een autobus aan Corporation Street in, daarna slaan ze af naar een smallere zijstraat en komen tot stilstand. Skelly buigt zich naar beneden en zegt dat ze er zijn. Er verschijnt een andere man en Doyle wordt door een onverharde door-